

Det er på denne baggrund, at bevaringen af Tøndermarskens ydre koge ønskes gennemført ved dette lovforslag.

Naturfredningsloven indeholder bl.a. bygge- og beskyttelseslinjer for vandløb og søer ligesom offentlige vandløb, visse private vandløb, naturlige moser og søer er beskyttet mod ændringer.

Visse vandløb i de ydre koge og deres omgivelser er således beskyttet via naturfredningsloven. Tilladelse til indgreb i de beskyttede vandløb kan i særlige tilfælde gives af Sønderjyllands Amtsråd. Dispensation fra bygge- og beskyttelseslinjer meddeles af fredningsnævne, som også er dispensationsmyndighed vedrørende fredningsafgørelser.

Bevaringen af Tøndermarskens ydre koge, herunder bevaringen af bevandingssystemet, foreslås nu gennemført ved en lov med en særlig myndighedsstruktur, hvor amtsrådet er dispensationsmyndighed, og ikke ved en fredning efter naturfredningsloven. For at samle kompetencen er det tanken, at miljøministeren vil benytte sin adgang efter naturfredningsloven til at ophæve å-beskyttelseslinjerne inden for lovens område.

Værfter og diger, der er mere end 100 år, er, hvis der er foretaget tinglysning herom, omfattet af naturfredningslovens regler om beskyttelse af fortidsminder. Beskyttelsen omfatter forbud mod beskadigelse eller ændring m.v. i værfter eller diger uden tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen eller fredningsnævnet. Endvidere må der inden for 100 m ikke placeres bebyggelse, foretages beplantning eller terrænændringer. Dispensation herfor kan gives af fredningsnævnet, hvis kompetence ikke foreslås ophævet her.

Der er et forslag til ændring af naturfredningsloven under forberedelse. Forslaget vil bl.a. indeholde bestemmelser om generel beskyttelse af græsarealer, som ikke har været omlagt i en nærmere angivet periode. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt præcist at afgøre, i hvilket omfang græsarealerne i de tre ydre koge vil være omfattet af ændringen.

Beskyttelsen efter ændringsforslaget vil imidlertid alene være en sikring mod ændringer i tilstanden kombineret med en vis plejeadgang for fredningsmyndighederne. Af samme grunde som nævnt ovenfor for så vidt angår en fredning, vil ændringsforslaget derfor ikke kunne sikre bevaring af de tre ydre koge.

8.2. Afvandingsloven, vandløbsloven og vandforsyningsloven

Afvandingsloven for Tøndermarsken

Tøndermarsken er afvandet i henhold til lov nr. 317 af 18. april 1925 om afvanding af marsken ved Tønder.

Loven har karakter af en anlægslov, der bemyndigede landbrugsministeren til at bestemme, at der blev foretaget foranstaltninger til afvanding og beskyttelse af marsken ved Tønder, herunder anlæg af havdige fra Højer til Emmerlev.

Der nedsattes en afvandingskommission, som foretog omkostningsfordeling vedrørende anlægs-, vedligeholdelses- og driftsudgifter, samt bestemte hvorledes vandløbs- og vejforbindelser skulle ordnes.

Anlæggets udførelse samt ledelsen af digelagets (afvandingsinteressentskabets) anliggender blev overdraget til bestyrelsen for digelaget, hvor der er repræsentanter for både de indre og ydre koge.

1925-loven om afvanding af Tøndermarsken blev i 1938 suppleret af en tillægslov – lov nr. 52 af 10. marts 1938. Denne lov giver forskrifter om anlæggenes drift og hjemmel til udarbejdelse af regulativ for anlæggene og vedtægter for digelag og kogsbestyrelser. Lovens hovedindhold var følgende:

- Landbrugsministeren blev bemyndiget til efter forhandling med Trafikministeriet at udarbejde regulativer for anlæggene.
- Anlæggenes vedligeholdelse og drift i overensstemmelse med regulativerne påhviler lodsejerne, repræsenteret ved digelagets bestyrelse.
- Valget af kogsbestyrelser og bestyrelse for digelaget sker efter regler, der stadfæstes af landbrugsministeren efter forhandling med Trafikministeriet og efter indstilling fra amtsrådet.
- Tilsynet med digelagets administration føres af amtsrådet i overensstemmelse med en af Landbrugsministeriet efter forhandling med Trafikministeriet og efter indstilling fra amtsrådet godkendt vedtægt for digelaget.
- Det tekniske tilsyn med anlæggene føres af Landbrugsministeriet.

I 1941 udsendte Landbrugsministeriet med hjemmel i 1938-loven et regulativ »for de under bestyrelse af digelaget for marsken ved Tønder værende anlæg«. Regulativet foretager en teknisk beskrivelse af de enkelte anlæg. Det indeholder endvidere en række almindelige bestemmelser, der supplerer de tekniske beskrivelser af de fysiske forhold. Desuden giver regulativet forskrifter om systemets drift, herunder om indpumpning af vand og regulering af skodder i bevandingssystemet. Regulativet er senere ændret på en række punkter ved tillæg og landvæsenkommissionskendelser.